

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

ГОДИШЕН ОТЧЕТ за научноизследователската, учебната и финансовата дейност на Института за изследване на изкуствата, БАН за 2018 г.

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ИНСТИТУТА

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) на ИИИЗк, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики

Научноизследователската, учебната и финансовата дейност на Института за изследване на изкуствата, БАН, през 2018 г. беше ръководена от мисията му *да изследва проблемите на изкуствата, архитектурата и културата в регионален, европейски и световен контекст; да проучва и осмисля културното наследство и националната идентичност* (Правилник за дейността на Института за изследване на изкуствата, чл. 3 (1), т. 1 и 2, променен и допълнен от ОСУ на ИИИЗк, протокол 3, т. 1/10.12.2018 г.). Мисията на Института за изследване на изкуствата съответства на утвърдените научни тематики, на правителствените приоритети, на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030 г., на стратегическите проучвания на Европейския съюз и на Европейския етичен кодекс за почтеност на научните изследвания *ALLEA* (All European Academies).

Институтът за изследване на изкуствата осъществява успешно научната си дейност с профилирани и интердисциплинарни фундаментални и приложни научни изследвания и разработване на съвместни проекти и сътрудници с научноизследователски, образователни и други сродни организации в страната и в чужбина. Изследва историята и развитието на изкуствата, архитектурата и културата; събира, систематизира, описва, анализира и съхранява архивни фондове, като създава условия за тяхното ефективно използване и експониране. Разработва проекти за консервация, реставрация, ревитализация и социализация на обекти на изкуствата и архитектурата. осъществява експертна и консултантска дейност към вътрешни и външни за БАН организации и институции. Подготвя висококвалифицирани специалисти и разработва образователни програми

През 2018 г. научната работа в ИИИЗк беше съсредоточена върху планови проекти, обединени в следните пет модула:

*Българското културно наследство в европейски и световен контекст,
Версии на модерността,
Изкуството през периода на социализма,
Глобализация, изкуство, идентичност и
Дигитализиране и архивиране на културното наследство.*

Общият брой на включените в научния план на Института през 2018 г. планови проекти е 86.

Следните колеги отчетоха пред Научния съвет завършените си през годината планови проекти:

доц. д-р Андроника Мартонова, *Междуккултурни и филмови взаимодействия с Азия на българския екран (20-те – 40-те години на ХХ в.)*

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

гл. ас. д-р Деян Статулов, *Пропагандата в българското игрално кино (1948-1989). Институции и механизми*

гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова, *Изследване на природните условия като градообразуващ фактор на Сердика и Филипопол през I-III век*

проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, *Концептът „Нова звукова сетивност“ (творчески конкретизации)*

доц. д-р Ива Досева, *Изображения на архитектурни форми през ранновизантийския период от територията на съвременна България. Първообрази и последващо развитие*

гл. ас. д-р Мария Митева, *Изкуство и поръчка в България, ч. II. Художествени реализации в частни и институционални пространства – изкуство и поръчка в България от средата на 1930-те до края на II световна война*

проф. д. изк. Мая Димитрова, *Възприемане на авторското и арт-киното в дигиталната епоха*

проф. д-р Милена Георгиева, *Посланията на карикатурата – политиката, изкуството, религията, селото по страниците на в. Българан 1904 – 1909*

гл. ас. д-р Милена Михайлова, *Тенденции в театралната критика на НРБ през 70-те години на XX век*

проф. д-р Надежда Михайлова, *Българското анимационно кино след началото на 90-те години на XX век*

проф. д. изк. Николай Йорданов, *Българският драматургичен канон*

доц. д-р Радостина Нейкова, *Естетика, технология и комуникация в съвременното кино за деца и юноши*

проф. д. изк. Ромео Попилиев, *Траекториите на родното и чуждото в българския театър*

гл. ас. д-р Румяна Николова, *Модел на функциониране на българския театър в периода 1956 – 1989 година*

гл. ас. д-р Руслан Стойчев, *Съкровището от Луковит. Част II*

доц. д-р Стефка Венкова-Мошева, *Музикалният деец Николай Ив. Николаев (1852-1938): Роля и приноси в изграждането на българската музикална култура*

гл. ас. д-р Теодора Дончева, *Исторически възстановки в документалните телевизионни филми*

Четирима ръководители на финансирани от Фонд *Научни изследвания* колективни проекти представиха резултатите си пред Научния съвет:

проф. д-р Бисерка Пенкова, *Пътищата на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България*

доц. д-р Емануел Мутафов, *Корпус на стенописите от първата половина на XIX в. в България*

чл.- кор. проф. Светлана Куюмджиева, *Музикално-ръкописното наследство на Рилския манастир. Деузични музикални ръкописи в библиотеката на Рилския манастир – проучване и научен опис*

проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, *Българският XX век в изкуствата и културата.*

Двама главни асистенти завършиха успешно първите си планови проекти:

гл. ас. д-р Полина Антонова, *Към творческата биография на Димитър Ненов. За непубликуваната чуждоезична и семейната кореспонденция в личния архив на композитора (1921 – 1952)*

гл. ас. д-р Румяна Маргаритова, *Традиционната музика на българските турци и*

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

културните политики в България през 50-те и 60-те години на ХХ в.

Един спечелен проект, финансиран от Фонд *Научни изследвания* беше включен в научния план на Института:

Посттоталитарното българско кино – модели и идентичности с ръководител проф. д-р Надежда Михайлова.

На двама новоназначени учени бяха приети първи планови проекти:

гл. ас. д-р Александър Стайков, *Комуникативни стратегии на българския игрален филм в първите две десетилетия на ХХI-ви век*

гл. ас. д-р Елица Гоцева-Барекова, *Драматургия на съвременната серийна телевизионна драма.*

Общият брой на приетите нови планови проекта е двадесет и два.

С решения на Научния съвет през 2018 г. сроковете на шестнадесет планови проекта бяха удължени заради участието на авторите им във външно финансирани проекти или поради други неотложни обстоятелства; един учен е в дългосрочен неплатен отпуск; работата по плановия проект на директора е спряна съгласно чл. 23 (17) от Правилника за дейността на ИИИЗк; два проекта са изключени от научния план: на проф. д-р Елена Генова поради пенсионирането ѝ; на гл. ас. д-р Христо Андреев поради неговата кончина.

През тази година осем учени получиха разрешение от Научния съвет да депозират свои завършени планови проекти в Националния център за информация и документация: ас. Албена Тагарева, доц. д-р Андроника Мартонова, гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова, проф. д. изк. Камелия Николова, проф. д. изк. Николай Йорданов. Трима колеги все още не са внесли текстовете си в НАЦИД.

Учените от Института работиха активно по приключване на четирите колективни научни проекта, финансирани от Фонд *Научни изследвания*:

Пътища на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България, ръководител проф. д-р Бисерка Пенкова,

Корпус на църковната стенопис от първата половина на ХІХ век в България, ръководител доц. д-р Емануел Мутафов,

Музикално-ръкописното наследство на Рилския манастир. Двуетични музикални ръкописи в библиотеката на Рилския манастир – проучване и научен опис, ръководител чл.-кор. проф. Светлана Куюмджиева и

Българският ХХ век в изкуствата и културата, ръководител проф. д-р Йоана Спасова-Дикова.

В края на тази година проектът *Съвременна музикална композиция, теория и философия* с ръководител проф. д. изк. Милена Божикова получи финансиране за втори етап от Фонд *Научни изследвания*.

През годината се работеше и по международния междуакадемичен проект *Споделено художествено наследство ХVIII-ХІХ в.* по Спогодбата между БАН Македонската академия на науките и изкуствата (МАНУ) с ръководител чл.- кор. проф. Иванка Гергова. В средата на годината проф. д-р Елена Генова, поради пенсионирането ѝ, беше заменена с редовната докторантка Дарина Бойкина като член на колектива на проекта.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания за развитие на научните изследвания в Република България 2017-

2030 (<http://www.mon.bg/bg/143>). Извършвани дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети

В актуализираната Национална стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030 една от седемте приоритетни области е *Национална идентичност и развитие. Социално-икономическо развитие и управление*. Форматът ѝ позволява цялостната дейност на Института за изследване на изкуствата да бъде обвързана с нея. Приложните изследвания са един от основните компоненти на изследователската дейност. Тяхното изпълнение в приоритетни научни области е от ключово значение за развитието на иновациите в полза на икономиката и обществото. Избирането на такива области ще позволи да се концентрират ресурси в развиващите се сектори, да се увеличи ефективността на научноизследователската и иновационна дейност и да се създадат условия за постигане на сериозни научни резултати и мултипликативен ефект в икономиката.

Във визията, заложената в основата на настоящата стратегия, са представени основните цели, които държавата си поставя за развитие на научните изследвания в България. Въз основа на тези цели са дефинирани определени политики, както и конкретни мерки и инструменти за тяхното реализиране. Отделни компоненти на тези политики са пряко свързани с препоръките на международния панел за оценка на състоянието на научната и иновационната система в България и са насочени да подпомагат осъществяването на приоритетите на Иновационната стратегия за интелигентна специализация и Националната стратегия за висше образование, както и изпълнението на Оперативна програма *Наука и образование за интелигентен растеж* и Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации. Иновациите, макар и да са органично свързани с научните изследвания и да са логично продължение на част от тях, не се разглеждат в настоящата стратегия, тъй като те са обект на Иновационната стратегия за интелигентна специализация, която е отделен документ. Планът за изпълнение на стратегията е организиран по специфичните цели, осигуряващи постигането на основната цел на стратегията и съответните дейности и конкретните мерки и инструменти за тяхното постигане. Последните са предмет на детайлен оперативен план за действие, където ще бъдат конкретизирани инструментите, индикаторите и финансовата рамка към предложените цели и дейности в основния текст на Стратегията. Индикаторите за постигането на целите са съобразени с методологията за мониторинг и оценка на напредъка на държавите-членки на ЕС. Предвидени са три етапа на изпълнение на стратегията: етап на възстановяване (2017 – 2022 г.), етап на ускорено развитие (2023 – 2025 г.) и етап на научни изследвания на световно ниво (2026 – 2030 г.). Първият етап е до 2022 г. През този период се предвижда въвеждане на основните механизми и дейности за възстановяване и модернизация на системата за научни изследвания в България. Видими резултати от изпълнението на стратегията се очакват към края на етапа. Вторият етап предвижда ускорено развитие на научни изследвания, което да доближи България до средноевропейско ниво. През този етап завършва финансирането по Оперативна програма *Наука и образование за интелигентен растеж* (ОП НОИР). На основата на успешното изпълнение на предните два етапа, третият етап ще гарантира устойчиво и балансирано развитие на научните изследвания и издигането им на световно ниво. Ето защо изпълнението на стратегията ще доведе до успешното развитие на България като просперираща европейска държава. Въпреки че основните отговорности за нейната

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

реализация са на Министерството на образованието и науката и на научните организации и 5-те висши училища, нейният успех трябва да бъде мисия на всички държавни органи, от Народното събрание и Министерския съвет до областните управи и общините. Отчитайки липсата на отчетност и контрол по изпълнението на предходната стратегия като една от главните причини за незадоволителните резултати от нейната реализация, в настоящия документ са предвидени механизми за мониторинг на изпълнението на стратегията (вкл. ефективност на вложените публични средства), за отчитане и актуализиране на стратегията, както и формирането на Международен контролен съвет по изпълнението ѝ с ясни функции и възможности за въздействие.

През 2018 г. бяха завършени и отчетени пред Научния съвет двадесет и три проекта от научния план на ИИИЗк. За предстоящия програмен период са приети нови двадесет и три планови теми, две от които първи за авторите им.

В научния план на ИИИЗк са включени два колективни проекта, финансирани от ФНИ:

Съвременна музикална композиция, теория и философия с ръководител проф. д. изк. Милена Божикова и

Посттоталитарното българско кино – модели и идентичности с ръководител проф. д-р Надежда Михайлова, както и

международния междуакадемичен проект *Споделено художествено наследство XVIII-XIX в.* с ръководител от българска страна чл.-кор. проф. Иванка Гергова.

Интензивна беше работата в рамките на международно финансиран проект *BYZART* с водещ партньор Университета в Болоня, Италия, по програмата на ЕК *Connecting Europe Facility 2014-2020 CEF-TC-2016-3*. Идеята на проекта е създаването на облак от дигитални изображения на паметници на византийското изкуство и археология от участващите институции от Италия, Гърция и Кипър и една от най-обширните онлайн колекции на византийското изкуство за платформата на ЕС *Europeana* (<https://pro.europeana.eu/post/byzantine-art-and-archaeology>). Дяловото разпределение на дигиталните единици, с които участва ИИИЗк, му дава решаващия глас в международния консорциум.

В началото на месец март стартира изпълнението на мащабния проект BG05M2OP001-1.001-0001 *Изграждане и развитие на Център за върхови постижения Наследство БГ* по Оперативна програма *Наука и образование за интелигентен растеж*, приоритетна ос 1 *Научни изследвания и технологично развитие*, процедура BG05M2OP001-1.001 *Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения*, Компонент 4 *Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии*. Финансирането е в максимален размер до 29 785 549.49 лв., а срокът за изпълнение на проекта е 70 месеца. Водеща организация е Софийският университет *Св. Климент Охридски*, който партнира с още единадесет образователни и научни организации: Техническият университет, София, УАСГ, Националната спортна академия *Васил Левски*, Националният институт по геофизика, геодезия и география при БАН, ИЕФЕМ, Института за изследване на изкуствата, Института за литература, Кирило-методиевския научен център, Института за балканистика с Център по тракология *Проф. Александър Фол*, Националната библиотека *Св. св. Кирил и Методий* и Регионалният исторически музей, София. Основната цел на проекта е да се изгради съвременна инфраструктура за научноизследователска и иновационна дейност в сферите на креативните и рекреативните индустрии. Очакваният резултат е създаване на условия за разработване

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

на съвременни технологии и развитие на пазарно ориентирани научни изследвания, които да допринесат за преодоляване на изоставането на страната ни спрямо водещите научни центрове на европейско и световно ниво; интегриране на български научни организации в европейското изследователско пространство; изграждане на устойчиви партньорства с водещи европейски университети и институти; засилване на връзката наука – бизнес. В изпълнение на планираните дейности по проекта започва изграждането на разпределена научноизследователска система с мрежова свързаност между отделните модули, с алтернативни комуникационни канали, със съвременни условия за научни изследвания и развойна дейност, с принос за икономиката, социалната сфера и околната среда чрез разпространение и трансфер на знания. Материалната инфраструктура на Центъра за върхови постижения *Наследство БГ* ще е разположена на десет различни места в столицата, в сгради на Софийския университет, сграда на УАСГ, сгради на ИЕФЕМ, ИЛ, ИИИЗк, КМНЦ, НБКМ и др. Ще бъде изградена и специфична техническата и технологичната инфраструктура, базирана на модерен Център за данни (Data-Center) *Наследство БГ*, Интеграционен портал *Наследство БГ* и множество специализирани лаборатории. Планирано е изграждането на специализирани звена, като Централна научноизследователска лаборатория за документиране и моделиране на недвижимото културно наследство, Централна научноизследователска лаборатория за консервация и реставрация на недвижимото културно наследство, Лаборатория *Виртуална история на българската литература*, Лаборатория *Интерактивна карта на изкуствата в България*, Дигитален архивен център за движимо културно наследство, Лаборатория *Дигитален етнографски музей*, Лаборатория по консервация и реставрация на документално наследство, Лаборатория за консервация и реставрация на книжовни паметници, Национална образователна телевизия и др.

След изграждане на новата инфраструктура на Центъра за върхови постижения *Наследство БГ* в него ще работят учени според специализацията си, в интегрирани екипи за интердисциплинарни изследвания и практики. Интердисциплинарната научна дейност, базирана на модерен научноизследователски комплекс, ще е насочена към фундаментални, приложни и експериментални изследвания, а също така и към развойна дейност. Екипите ще положат усилия и за установяване на контакти със сходни европейски екипи за съвместни дейности и участие в конкурси за финансиране на проекти. Обекти на българското културно наследство ще бъдат изследвани, обработени, описани и каталогизирани в специализираните лаборатории. Образци на културното наследство ще бъдат проучвани и относно потенциал за социални, икономически и екологични ефекти на регионално, национално и местно ниво. Резултатите ще са пряко приложими в практиката, свързана с жизнения цикъл на процесите в науката, образованието, социалната сфера, бизнеса. Реален принос се очаква от формирането на корпуси от нови знания или значително подобрени знания, разработването на приложни продукти и електронни услуги. До резултатите от дейността на Центъра за върхови постижения *Наследство БГ* ще бъде осигурен достъп чрез онлайн портал, а разработените продукти и услуги ще бъдат разпространявани на няколко езика в училища, читалища, сдружения на различни общности в България и чужбина. Те ще бъдат достъпни и за бизнеса, за последваща употреба в креативните и рекреативните индустрии. Ръководител на проекта за ИИИЗк е доц. д-р Емануел Мутафов.

През 2018 г. проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, проф. д-р Милена Георгиева, проф.

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

д-р Надежда Михайлова и редовната докторантка Веселина Мирева спечелиха лични стипендии, грантове и други спонсорства от четири национални и чужди финансиращи организации, стимулиращи научния обмен.

Осемнадесет учени, между които доц. д-р Андроника Мартонова, проф. д. изк. Анелия Янева, доц. д. н. Венцислав Димов, проф. д-р Елисавета Мусакова, доц. д-р Емануел Мутафов, проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, проф. д. изк. Камелия Николова, проф. д. изк. Мая Димитрова, проф. д. изк. Милена Божикова, проф. д-р Милена Георгиева, доц. д-р Радостина Нейкова; специалисти и докторанти имаха лично участие в тридесет и два национални и международни проекта с външно финансиране.

Обемът на работата по проекти с външно финансиране в Института е значителен и е резултат от стремежа на учените за по-успешна реализация и видимост.

1.3. Полза / ефект за обществото от извършваните дейности

Основна и постоянна тема в работата на Института, която е в съзвучие и хармонира с последните европейски тенденции в областта на теорията на изкуствата, е съхраняването, проучването и популяризирането на културното и историческото ни наследство пред българското общество.

Експертната работа на учените от ИИИЗк е високо ценена и те постоянно са канени в национални и международни комисии, търсени са като консултанти за създаване на изложби, концерти, филми; участват активно като оперативни критици в художествения живот на страната, съдействайки за съхраняването и популяризирането на културното и историческото наследство.

Обучението на докторанти е една от важните и основни дейности на ИИИЗк, с която той не само допринася за качествено повишаване на квалификацията на млади хуманитаристи, но и създава база за развитие на научните изследвания от нови млади лица в научните среди.

Институтът насърчава и изпълнението на проекти, насочени към децата. През последните години бяха реализирани няколко проекта, чрез които най-младата аудитория получи възможност да се докосне до творчеството на прочути или позабравени български художници. В рамките на „детските“ проекти бяха организирани работни ателиета, в които децата можеха да се запознаят с различни техники за рисуване, моделиране или анимиране. През тази година Институтът организира постерна изложба *Българските художници за децата*, а в края на годината беше спечелен нов проект *Българските художници за децата. Иван Пенков. Традиционни кукли за украса и игра – съвременна творческа употреба*, финансиран от Столична програма *Култура* с 4000 лв.

1.4. Взаимоотношения с други институции

Институтът за изследване на изкуствата има сключени договори за сътрудничество с Националната галерия в София и с Общинския културен институт в гр. Бяла, Варненска област за сътрудничество в подготовката и реализацията на културни, научни и образователни инициативи, включително подготовка на съвместни проекти пред национални и европейски донорски програми.

Институтът за изследване на изкуствата има договор за сътрудничество и с Общински културен институт *Музеен център*, Созопол за съвместна реализация на

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

културни, научни и образователни инициативи, концерти, дискуссионни форуми, конференции, публични лекции; осъществяване на приложни, научноизследователски и други проекти, семинари, работни срещи, анализи и проучвания; представяне на спектакли и организиране на форуми, изложби и други мероприятия, даващи възможност за изява на докторанти, учени и специалисти в областта на изкуствознанието, фолклора, театралното, музикалното, художественото творчество, киното, археологическите и исторически изследвания; осъществяване на съвместни публикации и обмен на издания.

Подписаният меморандум за дългосрочно сътрудничество между ИИИЗк и Българската търговско-промишлена палата реализира съвместни дейности, обмен на полезни практики за бизнес иновации и културни взаимодействия по примери от чуждестранния опит.

Шестнадесет учени, един специалист и един докторант от Института работят по международни и национални договори с индивидуално участие като експерти, ръководители, координатори или членове на научни колективи. Сътрудници от Института преподаваха в различни университети в страната и чужбина, а редица колеги са членове на национални и международни експертни органи и редакционни колегии.

Двадесет и петима учени и един докторант имат лично членство в тридесет и три международни и национални научни организации, между които Съюз на учените в България, European Network for Avant-Garde and Modernism Studies, Асоциация на медиавистите и византинистите в България, International Council for Traditional Music by UNESCO, Български национален комитет на Международния съвет за паметниците на културата и забележителните места, Union Academique Internationale.

Стремежът на Института е да поддържа сключените вече споразумения за сътрудничество с международни и национални институции и да установява нови полезни връзки.

Контактите и сътрудничествата на Института с висши и средни училища, с институции, свързани с историята на изкуствата, с творчески съюзи, фондации и др. са от ключово значение за реализирането на проекти, за обучението на специалисти и за представяне на резултатите от научната работа пред обществото.

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия)

Учените от ИИИЗк са търсени за консултантска и експертна дейност, за оценка и предоставяне на експертни становища от министерства, съдилища, галерии и др.

През 2018 г. проф. д. изк. Анелия Янева, доц. д-р Емануел Мутафов, доц. д-р Иван Ванев, чл.- кор. проф. Иванка Гергова, проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, проф. д. изк. Камелия Николова, проф. д-р Надежда Михайлова, проф. д. изк. Николай Йорданов, доц. д-р Радостина Нейкова, чл.- кор. проф. Светлана Куюмджиева и още тринадесет учени от Института са участвали в 79 международни и национални експертни органи към външни за БАН институции: правителствени, неправителствени, министерства, фондации, организации, издателства, журита, асоциации за изкуства и др. Осемнадесет експерти от ИИИЗк са дали 74 рецензии, становища и консултации в помощ на

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

различни институции. Четиридесет и шест учени са предали 94 рецензии и становища по процедури за образователна или научна степен и четирима учени са дали 10 рецензии за дипломни работи или магистърски тези. Осемнадесет експерти са написали още 74 други рецензии; петима учени са дали 14 анонимни рецензии. Четиринадесет учени са реферирали публично 56 книги, сборници и статии. Общият брой на писмените експертизи е 248.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд *Научни изследвания*), програми, националната индустрия и пр.

Учени от Института са били ръководители, координатори и участници в 15 външни за ИИИЗк проекта.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2018 Г.

Излезлите от печат през 2018 г. научни публикации на учените от Института са 393, а приетите за печат са 76. Много положителна е тенденцията за увеличаване на публикациите на учените от Института за изследване на изкуствата, като броят на отпечатаните научни публикации надвишава със 150 миналогодишните и с 240 тези от 2016 година. Познавайки спецификата и проблемите при публикуване на нашите научни изследвания, уместната стъпка за повишаване на тяхната видимост и национално и международно признание е реферирането на списанията и поредицата *Изкуствоведски четения*, модули *Ново изкуство* в световната система за рефериране и индексиране.

През 2018 г. трима автори от Института са публикували две статии и един обширен научен предговор в реферирания в Web of Science сборник *Изкуствоведски четения, Византийско и поствизантийско изкуство: пресичане на граници*. Е. Мутафов и И. Тот, съст., ИИИЗк, С., 2018; трима автори са публикували една студия и две статии в реферирани в ERIN PLUS издания; така реферираните публикации през годината са шест и две са приети за печат.

Тук е мястото да се отбележи, че публикациите на докладите от модул *Старо изкуство* на Изкуствоведските четения 2016-та и 2017-та г., излезли съответно през 2017 и 2018 г., са реферирани в Web of Science. Двете списания на Института и цялата поредица *Изкуствоведски четения* се реферират в CEEOL, но от 2018 г. тази база не се признава в световната система за рефериране и индексиране.

В края на месец декември на сайта на МОН беше публикувана презентация на оценката на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, подготвена от Катерина Ангелиева, заместник министър на образованието и науката, въз основа на доклада на комисия от хабилитирани учени от Софийския, Аграрния и Медицинския университет, няколко технически института от БАН и Института за исторически изследвания. В класацията по научни направления *Изкуство* БАН е на челно място по брой реферирани в WoS публикации, цитируемост и публикации в Топ 10 пред Националната художествена академия, Софийския университет и Нов български университет. Известно е, че в БАН изследването на изкуствата е съсредоточено основно в нашия институт. Надяваме се тази тенденция да

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

се е запазила и за 2018 г.

В рецензирани тематични сборници, отпечатани от международни издателства, са публикувани единадесет научни статии, една от които в престижното издателство Routledge, а три са под печат. В рецензирани тематични сборници на национални издателства са публикувани сто осемдесет и три студии и статии, а под печат са тридесет и шест.

Трима колеги реализираха през годината съвместни публикации с чужд учен:

Генова, И. *Италиански футуризъм и модерно изкуство. Примерът на Николай Дюлгеров. Ди Дженова, Дж.* *Българинът Дюлгеров, италиански футурист.* Научен каталог, Издателство на НБУ, С., 2018, ISBN 978-619-233-019-4, 94

Луксозното триезично (български, италиански, английски) издание е реализирано с финансовата подкрепа на Национален фонд *Култура*, Програма за българското председателство на Европейския съюз 2018.

Мусакова, Е., Миклас, Х. *Четириевангелие на цар Иван Александър.* Фототипно издание с коментар, Methodivs Books, С. 2018, ISBN 978-619-90741-2-1, 63.

Студията придружава като отделно книжно тяло фототипното издание на Четириевангелието на цар Иван Александър. Текстът включва кодикологическото описание на ръкописа.

Moutafov, E., I. Toth. *Byzantine and Post-Byzantine Art: Crossing Borders, Exploring Boundaries.* In: *Византийско и поствизантийско изкуство: пресичане на граници.* Е. Мутафов и И. Тот, съст., ИИИЗк, С., 2018;

През 2018 г. бяха отпечатани шест монографии, една от които в престижното международно издателство Routledge, един корпус и четири сборника с материали от научни конференции с международно участие:

Аструков, Й. *Екран и сцена. Новите мултимедийни представления.* Електронно издание, 2018, ISBN 978-619-188-165-9, 147

Книгата проследява развитието и опитите за смесване на екран и сцена, от появата на кинематографа, през различните технологични стъпки и течения в изкуството, до съвременните дигитални мултимедийни представления, които са изключително хибридни по своята същност. Тяхната чисто технологична зависимост определя и мястото им в текста, заедно с анализа за начините им на изграждане и възможните възприятия на публиката.

Текстът представя интересни паралели на постановките днес, които съотнесени към миналото дават общата картина на тези произведения, родени от пресичането на двете изкуства театър и кино.

Донев, А. *Помощ от публиката. Българските филми и техните зрители в началото на XXI век и техните зрители в кината.* ФънТези, С., 2018, ISBN 978-619-90339-6-8, 291

Книгата разкрива какво се случва с новите български филми при срещата им с

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

техните зрители в съвременните български кина. Изданието съчетава богата статистическа и икономическа информация за българския филмов пазар и за начините, по които публиката въобще възприема съвременното кино.

Съществено място е отделено на развитието на основните идеи за популярното в културата през XX век, които проследяват все по-голямата свобода на реципиентите да изразява своите вкусове и предпочитания спрямо произведенията на филмовото изкуство. Проследени са историческите етапи от формиране на кинопубликата в хода на развитието на киното и на теоретичните възгледи за тези процесите.

В заключителната трета глава на монографията за първи път в българското кинознание е направен обзор на българското кино след началото на 80-те години на XX век от гледна точка зрителите на българските филми. Изследвано е как се отразяват промените в организацията на икономиката и обществото след 1989 г. на развитието на българското кино в контекста на неговата комуникация с публиката. Идентифицирани са голяма част от проблемите, довели до намаления зрителски интерес към новите български филми. Сред тях на първо място е посочена неспособността да се създаде такава организация на кинопроцеса, при която да се отчитат интересите на всички участници в него и на първо място, на филмовите зрители.

Куюмджиева, С. *The Hymnographic Book of Tropologia. Sources, Liturgy and Chant Repertory.* Routledge, London-NY, 2018, 194 p.

В книгата са включени проучвания на Трополога, една от най-ранните химнографски богослужебни книги на Източната християнска църква, съдържаща песенен репертоар за целогодишния богослужебен празничен кръг. Проучването доказва, че тя е била универсалната химнографска книга на Източната църква, разпространена в целия източен християнски свят и в Южна Италия и е била в употреба до XII в. Изследвани са извори на гръцки, грузински, сирийски и арменски език и са дадени данни за съществуващи извори и на старобългарски. През IX в. Тропологът се разработва широко в Студийския манастир в Константинопол, водещ християнски център на Изток. Обемът ѝ нараства извънредно много по отношение на празници, произведения, жанрове и автори и тя започва да се разделя на отделни части, запазвайки универсалното си наименование Трополог.

Формирането на основните съвременни химнографски богослужебни книги става на основата на „разрозяването“ на тази книга във времето между края на X и XII в. Привеждат се аргументи, че това е химнографската книга, която са ползвали в богослужение светите братя Кирил и Методий. Учениците им, дошли в България след 885 г., са участвали в разработването на отделните ѝ части, съобразявайки ги с официалния книжовен език в страната, както и с работата на най-изтъкнати химнографи, като Теодор Студит и Йосиф Химнописец. С това те са положили основите на съвременните химнографски богослужебни книги на старобългарски език.

Изследването е научна новост за проучването на ранните химнографски книги, за които все още твърде малко се знае и по които активно се работи и в международен план. В този аспект книгата е принос не само в българската, но и в международната медиевистична наука.

Луканов, М. *Конвенция и иновация в българската рокмузика: върху опита на ФСБ.* ИИИЗк, 2018, ISBN 978-954-8594-74-5, 150

Изследването има за цел да анализира спецификата на една от насоките в

българската рокмузика, свързана с проявите на Формация *Студио Балкантон* (ФСБ). Основана през 1976 година като студийна група, формацията променя представите за рокмузика в България в посока на стилистика, формирана в контекста на британската рокмузика от края на 60-те години. Определяна като прогресив рок, тази стилистика разкрива афинитет към обновяване на музикалния език чрез акумулиране на похвати от арсенала на класическата музика, джаза и фолклора, както и насочване към по-широко смислово пространство. Във фокуса на вниманието стоят въпроси, свързани с разглеждането на отношението конвенция и иновация в популярната музика, иновациите в музиката на ФСБ, както и възловата за изследването теза, според която усвояването на „чужди“ модели не е просто мимикрия на модни тенденции, а минава през филтъра на свеобразния опит на субекта.

Мусакова, Е., Петков, П., Поповски, К. О., Бобев, А., Бояджиев, А., Ненова, Л., Димитрова, М., Иванова, К.. *Каталог на славянските ръкописи от Зографската света обител (№ 287–405)*. Фондация Наследство на Зографската света обител, С., 2018, ISBN 978-954-770-443-5, 284

Каталогът, под общата научна редакция на Климентина Иванова, съдържа научни описания на славянски ръкописи в библиотеката на Светата Зографска обител, които досега не са били описвани и респективно, не са познати на научната и по-широката общност. Към него са включени Палеографски албум, Показалци и Цитирана литература. Авторският колектив включва още Петко Петков, Андрей Бояджиев, Любка Ненова, Маргарет Димитрова. Описанията са правени на принципа на краткото каталожно описание, изложен в Предговора. Полетата *Подвързия* и *Украса* са попълвани от Е. Мусакова. Общият брой описания, които съдържат посочените две полета е 107. Редакция и допълване на данни и в другите части на каталога е правена също от Е. Мусакова.

Николова, К. *Българският театър след 1989 и новата британска драма*. Второ преработено издание. ИИИЗк, С., 2018, ISBN 978-954-8594-72-1, 455

Книгата изследва съвременния театър в България. Тя проследява процесите в сценичната практика в страната през 90-те години на ХХ и началото на ХХІ в. като описва основните периоди, тенденции, формации и фигури в нейното развитие веднъж като самостоятелен обект и втори път – през конкретен фокус: рецепцията на новата британска драма в България в първите две десетилетия след политическата промяна. Изборът на подобен фокус е продиктуван от големия интерес на българския театър към автори и пиеси, появили се в Обединеното кралство от 70-те години на миналия до началото на настоящия век и тяхното определящо въздействие върху новите идеи и развития в режисурата, актьорското изпълнение и театралната ситуация като цяло. За да проследи ефектите от този продуктивен диалог между българската сцена и текстовете на много от най-значимите съвременни британски драматурзи изследването подробно разглежда и новата британска драма и нейните ключови представители. Основната част на книгата проследява театралните спектакли в България върху заглавия от новата британска драматургия и анализира актуалните идеи и търсения в тях по отношение на развитието на театралния език и на нови изпълнителски и постановъчни стратегии.

Попилиев Р. *Цензурата по времето на комунизма, или режимът на забраняване – позволяване.* Първо, Рива, С., 2018, ISBN 978-954-320-627-8, 213

През периода 1944-1989 г. цензурата не съществува като законна отговорна институция, а самото ѝ наличие се отрича от комунистическата власт. По този начин тя става двойна, защото дори нейното съществуване е цензурирано. Творческото изразяване е оковано с безкрайна верига от звена, процедури и похвати на забраняване и позволяване през различните години на идеологическо стягане или относително отпускане. Като забранена, творбата бива унищожена. Най-често и като позволена тя вече не е същата. Изследването се спира на забранени, или трудно и за кратко допуснати до театралната сцена текстове за театър на известни автори от периода, който някои наричат *социализъм*, а други *комунизъм*. Разглеждат се и случаи с пиеси, предизвикали тревожен шум по цензурната мрежа. Прави се опит тази често непроницаема картина на забраняването и позволяването – в която забраняването в своето трябване позволява, а позволяването забранява – да бъде представена с по-различна и нова терминология, за да се избегне опасността дискурсът за комунизма да започне да прилича на дискурса на комунизма в своята все по-нарастваща вдървеност.

Книгата представлява интерес не само за специализираната аудитория, но и за един по-широк кръг читатели с хуманитарна нагласа.

Появата на изданието *Корпус на стенописите от първата половина на XIX в. в България*, ИИИЗк, С., 2018, ISBN 978-954-8594-73-8 е в резултат на тригодишен проект, финансиран от ФНИ. Книгата съдържа 900 страници текст, 1115 фотографии, от които 441 цветни, на всички паметници със стенописи, датиращи от първата половина на XIX в. Корпусът включва 52 стенописни паметника, представени като отделни корпусни единици. Единиците са изготвени по нова осъвременена структура, отговаряща на спецификата на стенописните паметници от XIX в. В увода към изданието, под формата на обща научна студия, са представени още над 40 стенописни паметника. В регистъра на църквите е предоставена систематизирана информация за стенописните паметници изписани от определен зограф. Иконографският индекс е съставен в двуезичен вариант – на български и на английски, за да улесни и чуждестранните специалисти в търсенето на определен сюжет или образ на светец. Той предоставя още възможност за установяване на най-често рисуваните през епохата светци и сцени. Изданието съдържа около 2000 схеми на стенописите и над 10 хиляди свалени надписа.

Авторският колектив включва: Александър Куюмджиев, Емануел Мутафов, Елена Попова, Елена Генова, Иван Ванев, Маргарита Куюмджиева, Майя Захаријева, Катерина Дюлгерова, Невена Джуркова, Иванка Гергова, Христо Андреев, Светла Московска, Мина Христемова, Николай Клисаров, Мариела Стойкова, Юлия Върбанова.

Куюмджиева, С., А. Атанасов, В. Велинова, Е. Узунова, И. Желев, *Музикално-културното наследство на Рилски манастир. Двуезични (гръцко-църковнославянски) музикални ръкописи в Рилския манастир.* С., 2018, 314. ISBN 978-619-91218-0-1

Книгата представя втори том от фундаменталната работа по проучването на музикално-културното наследство на Рилския манастир след публикувания първи том през 2012 г. на слаянските музикални ръкописи в библиотеката на манастира. На двуезичните музикални ръкописи досега не е обръщано внимание. За първи път в този

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

труд те се систематизират отделно и се разглеждат като отделна група от гръцките и от славянските ръкописи. За двуезични ръкописи се приемат онези, в които е включен компактен репертоар на гръцки и на славянски език, който е можел да се допълва в хода на богослужението по даден ръкопис и да се изпълнява и на славянски, и на гръцки. Запазени приписки документират, че немалко от двуезичните ръкописи са писани в манастира. Наличието на гръцки език в книжнината се оказва традиционно през вековете. Двуезични гръцко-славянски ръкописи у нас се пишат някъде до 40-те години на XIX в., когато гръцката националистична „мегали идея“, става една от основните политики на свободната новогръцка държава. До това време гръцкият език не е имал етническа конотация: използвал се е като култов език на източноправославното християнство и като културен, език на богатата култура на Античността. Чрез настоящето проучване в научно обращение се въвежда ценно културно-историческо наследство, представително за развитието на православната музика на Балканите, както и българският принос в това развитие. Разкриват се важни въпроси, свързани с рецепцията на тогавашната съвременна балканска православна музика по българските земи, връзките на Рилския манастир с различни атонски манастири, ролята и значението на българските книжовници, работили в манастира, както и уникални нотирани произведения за службата на един от най-значимите български и южнославянски светци св. Йоан Рилски.

Книгата съдържа първият пълен аналитичен опис на двуезични (гръцко-църковнославянски) музикални ръкописи, произхождащи от Балканите, заедно с палеографски албум, извадени водни знаци и изработени различни показалци (именен, на библейските цитати, литургичните адреси, предметен и пр.).

Изкуствоведски четения, 2017. 1. *Византийско и поствизантийско изкуство: пресичане на граници, навлизане в различното* / Art Readings, 2017. 1. *Byzantine and Post-Byzantine Art: Crossing Borders, Exploring Boundaries*. ИИИЗк, С., 2018. ISBN 978-954-8594-70-7 ISSN 1313-2342, 447

Сборник с доклади от научната конференция с международно участие, модул *Старо изкуство*.

Изкуствоведски четения, 2017. 2. *Пресичане на границите в изкуствата: модерно – постмодерно* / Art Readings, 2017. 2. *Crossing Borders in Arts: Modern & Postmodern*. Institute of Art Studies. Sofia. 2018. 391 p. ISSN 1313-2342 ISBN 978-954-8594-71-4

В сборника са публикувани доклади от научната конференция с международно участие, модул *Ново изкуство*.

Томът е отпечатан с финансовата подкрепа на Фонд *Научни изследвания*.

Рилският манастир. История, памет, духовност. Изток-Запад. С., 2018. ISBN 619-01-0305-7, 331

Сборник с доклади от научната интердисциплинарна конференция с международно участие в рамките на финансирания от Фонд Научни изследвания проект *Музикално-ръкописното наследство на Рилския манастир. Двуезични музикални ръкописи (гръцко-църковнославянски) – дигитализиране и изследване* с ръководител чл.- кор. проф. Светлана Куюмджиева.

В края на годината излезе двутомникът, отпечатан в резултат на финансирания

от Фонд *Научни изследвания проект Българският XX век в изкуствата и културата*:

Братоева-Даракчиева, И., Генова, И., Леви, К., Спасова-Дикова, Й., Дончева, Т., Ташева, С., Трайкова, Е., *Българският XX век в изкуствата и културата / Bulgarian 20th Century in Arts and Culture*. Том 1 и 2 / Volume 1 & 2, Институт за изследване на изкуствата – БАН / Institute of Art Studies – BAS, Sofia, 2018. ISBN 978-954-8594-76-9, ISBN 978-954-8594-77-6

Двухтомното издание на английски и на български език е резултат от колективен интердисциплинарен проект, подкрепен от Фонд *Научни изследвания*, който си поставя за цел да представи обобщен исторически поглед към хода и битието на изкуствата в България през XX век. Открити са специфични, но и общи, паралелни интелектуални и художествени процеси, наблюдавани в полето на литературата, театъра, музиката, киното, визуалните изкуства и архитектурата. Акцентът е поставен върху явления, свързани с модернизацията на българската култура и мястото ѝ в контекста на гъвкавите, динамични културни измерения на съвременна Европа. Текстовете са структурирани в три части: *Под знака на модерна Европа (1878 – 1944)*, *Метаморфози на модерността (1945 – 1989)*, *Предизвикателства по време на преход (1989 – 2000)*. Разцепването на периода по тематични полета създава удобството по-ярко да бъдат очертани акцентите върху различни „аспекти на промяната“ в развитието на дадено изкуство и с неговите специфични рефлексии от гледна точка на личностната и общностната идентичност, анализирани в синхронен или диахронен план. Маркирането на подобни „пресечни“ ядра (времеви, социокултурни, институционални, жанрови и пр.), следвайки мозаечно-хронологичен принцип, е условно и провокативно спрямо традиционната представа за развойните тенденции в българската култура през изминалия век.

Изданието е богато илюстрирано и разполага с обширна библиография. Предназначено е за широк кръг читатели.

Доц. д-р Андроника Мартонова е участвала като съставител на *Catalogue – Korea (DPRK and Republic of Korea) in the Bulgarian State Archives, 1945-1995*. Sunin Book. Seoul, 2018. ISSN 979-11--6068-186-4, 343

Луксозно, триезично (български, корейски, английски) издание с твърди корици. Каталогът съдържа богат снимков материал и копия на факсимилета от документи. Главни редактори на сборника са проф. д-р Йордан Баев и доц. д-р Со-йонг Ким.

През тази година ас. Албена Тагарева, доц. д-р Андроника Мартонова, гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова, проф. д. изк. Камелия Николова и проф. д. изк. Николай Йорданов депозираха свои завършени планови проекти в НАЦИД:

Йорданов, Н. *Българският драматургичен канон. Формиране и пренареждане*. Депозирани научен ръкопис в НАЦИД, електронна база *Каталог*, инв. № 020180061, 2018, 218

Мартонова, А. *Междукултурни и филмови взаимодействия с Азия на българския екран (20-те - 40-те години на XX в.)*. Депозирани научен ръкопис в НАЦИД, електронна база *Каталог*, инв. № Нд 020180117, 2018, 116

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Николова, К. *Режисьорът в българския театър 1945–2010: от социалистическия реализъм до постмодернизма.* Депозирани научен ръкопис в НАЦИД, електронна база *Каталог*, инв. № Нд 020180072, 2018, 152

Попова, Д. *Изследване на природните условия като градообразуващ фактор на Сердика и Филипопол през I-III век.* Депозирани научен ръкопис в НАЦИД, електронна база *Каталог*, инв. № Нд 020180059, 2018, 102

Тагарева, А. *Отражението на нормативната естетика в изобразителното изкуство върху визуалната страна на театралния спектакъл. Процеси, влияния, концепции от средата на 40-те до средата на 50-те години на XX век.* Депозирани научен ръкопис в НАЦИД, електронна база *Каталог*, инв. № Нд 020180001, 2018, 93

Статутът на тези текстове позволява те да бъдат цитирани като публикувани.

Доц. д-р Венцислав Димов, проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова и доц. д-р Росица Драганова са издали в съавторство осем учебника и шест учебни помагала по музика за началния, средния и горния курс.

Електронното издание за оперативна критика *Платформа за изкуства* (<http://artstudies.bg/platforma/>), ISSN 2367-7694, предоставя възможност на учени, специалисти и докторанти от Института да публикуват материали за актуални културни събития.

Изданието е замислено като своеобразна стойностна алтернатива на оперативната критика, съпътстваща актуални културни събития, писана обикновено от журналисти, неспециалисти, почитатели. Автори на материалите в *Платформа за изкуства* са учени, докторанти и специалисти по изобразителни изкуства, музика, театър, екранни изкуства, архитектура, културология, области, които съответстват на научния профил и акредитираните специалности в ИИИЗк. *Платформа за изкуства* предлага и коментари от професионалисти в изброените области върху остри, текущи теми, изискващи и специализиран отзвук, тълкувания, авторска лична позиция. Възможностите за публикация, непосредствено след състояло се културно събитие, доближават изданието до актуалността на новинарските сайтове. С ресурсите на онлайн пространството, с атрактивната визия, с достъпността на използвания език, изданието се стреми да отговори на потребностите на обществото: да бъде адекватно информирано в областта на изкуствознанието и културологията. През 2018 г., в рамките на третата година на проекта, бяха публикувани шест електронни броя на изданието, от тях три на български език (http://artstudies.bg/platforma/?page_id=301) и три на английски език (http://artstudies.bg/platforma/?page_id=577&lang=en). Съставител на броевете и ръководител на *Платформа за изкуства* до края на третата година на проекта (15.07. 2018 г.) беше доц. д-р Миглена Ценова-Нушева. От началото на четвъртата година на този проект негов ръководител е гл. ас. д-р Деян Статулов.

Платформа за изкуства се издава и разпространява с финансовата подкрепа на Национален фонд *Култура* при Министерство на културата, като през 2018 г. за четвърти път беше спечелена субсидия от 4000 лв.

През 2018 г. отпечатаните научнопопулярни публикации са 77 статии, програми,

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

дипляни и брошури, а приетите за печат са пет.

Така общият брой на излезлите през 2018 г. публикации (научни, учебници и научнопопулярни) е 481, а приетите за печат са 81.

Деветнадесет колеги са били редактори и съставители на 22 сборника, броеве от списания, справочници и книги, излезли от печат през 2018 г.

Двама учени са били главни редактори или председатели на редакционен съвет на международни научни издания:

проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, председател на редакционния съвет на международната научна поредица *Нови идеи в музикознанието* и

проф. д. изк. Милена Божикова, главен редактор на международната научна поредица *Културни трансфери и знаци на паметта*.

Единадесет колеги са били членове на редакционните колегии на 20 национални научни издания и други 11 учени от Института са били членове на шест редакционни колегии или съвети на чуждестранни и международни научни издания.

Двама колеги са в редколегиите на реферирани списания: доц. д-р Андроника Мартонова е член на редакционния съвет на сп. *Central Asian Journal of Art Studies* и проф. д. изк. Кристина Япова е в редколегията на сп. *Philosophy Study*; проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, доц. д-р Емануел Мутафов, проф. д. изк. Камелия Николова, проф. д-р Надежда Михайлова и проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова са членове на редакционните колегии на *Papers of BAS. Humanities & Social Sciences*.

Цитирания

През 2018 г. бяха открити 7 цитирания на 7 научни публикации, реферирани в WoS или Scopus; 89 цитирания в международни издания на 65 научни публикации. В депозитна база *Архив* 6 цитирания на 4 депозирани в НАЦИД научни труда; в национални издания бяха открити 439 цитирания на 303 научни публикации. В дисертации и автореферати в България бяха открити 40 цитирания на 39 защитени дисертации и 2 цитата на две защитени дисертации в чужбина.

Общият брой открити цитирания за 2018 г. е 583, а броят на цитираните публикации е 373. Наблюдава се продължаване на тенденцията за увеличаване на цитируемостта на учените от Института, макар и вече не с толкова голямо количество. Като повишаването на броя им в сравнение с миналата година е с над двадесет цитата, а от 2016 г. с над 120.

Научни конференции

През 2018 г. Институтът за изследване на изкуствата организира и проведе четири международни научни конференции:

Българското музикознание – ретроспективи и перспективи (70 години музикознание в БАН), 09.02.2018 г.

Изкуствоведски четения '2018. Модул Старо изкуство *Marginalia*, 23.03. – 24.03.2018 г.

Изкуствоведски четения '2018. Модул Ново изкуство *Изкуството в Европа – модели и идентичности*, 28.03. – 30.03.2018 г.

Посттоталитарното източноевропейско кино – модели и идентичности, Велинград, 02.11. – 05.11.2018 г.

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Беше спечелен проект с Фонд *Научни изследвания* за финансиране с 9000 лв. на провеждането на международния научен форум Изкуствоведски четения`2019, модул Старо изкуство *Мотиви-Модел-Подготвителни рисунки*.

о

През 2018 г. ИИИЗк организира и три кръгли маси:

Българското игрално кино – модели и перспективи, проведена в рамките на 36-тия Фестивал на българското игрално кино *Златна роза*, Варна, по проекта *Посттоталитарното българско кино – модели и идентичности* (29. 09 2018 г.),

Пътищата на балканските зографи. Резултати и перспективи по проекта *Пътищата на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България* (София, 27.07.2018 г.) и

Музикалните архиви в България – състояние, проблеми, перспективи(Русе, 16.03.2018 г.).

През годината колеги изнесоха публични академични лекции:

доц. д-р Марина Колева от сектор *Изобразителни изкуства* представи публично академична си лекция *Предизвикателства в изследването на римската скулптура*;

доц. д-р Маргарита Куюмджиева от сектор *Изобразителни изкуства* изнесе академична лекция на тема *Триликият ангел и триликият Христос* и

проф. д-р Йоана Спасова-Дикова от сектор *Театър* представи своята публична академична лекция *Игра на мнима страст*.

Трите лекции бяха четени във връзка с избора на колегите на академични длъжности.

През годината заседаваха няколко научни семинара:

Докторантският семинар към сектор *Екранни изкуства* проведе едно заседание в началото на месец декември 2018 г., на което беше обсъдена работата по дисертационните трудове на докторантите на сектора.

Научният семинар *Проблеми на театъра: изкуството на социализма* е провел две заседания:

на 22.03.2018 г. на тема *Режисьорският обрат* с въвеждащ доклад на проф. д. изк. Камелия Николова,

на 15.11.2018 г. на тема *Развитие на театралната мрежа в България*, с въвеждащ доклад на проф. д.изк. Николай Йорданов и

на 13.12.2018 г. на тема *Употреба и функции на театралното пространство в българския театър след 1968 г.*, с въвеждащ доклад на Петър Денчев, докторант.

През 2018 г. активно заседава Постоянният научен семинар *Музикално-културни практики*, който е провел три заседания:

На 15.05.2018 г. *Темата за музиката като автономен музикален език*, водещ гл. ас. д-р Михаил Луканов;

На 09.10.2018 г. *Софийски музикални седмици. Архивът, документите, следите...*, водещ гл. ас. д-р Диана Данова-Дамянова;

На 18.12.2018 г. *За произхода на протестантските хорали в ръкописа на Емануел Вурстисен*, водещ доц. д-р Явор Генев.

Редовното провеждане на семинара *Музикалнокултурни практики* все така съдейства за обмена на разнообразна научна информация между членовете на ИГ

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Музикална култура и информация, подпомага апробирането на конкретни идеи, свързани с разработваните проекти.

В резултат на решение на групата от настоящата академична година ръководител на научния форум е доц. Явор Генев. Запазва се ритъмът, като през 2019 г. постоянният семинар ще продължи да се провежда на три месеца.

През 2018 г. научният семинар *Нови идеи в етномузикологията* е осъществил четири издания:

На 20.03.2018 г. *Единадесети национален събор на българското народно творчество Копривщица '2015*. Лектор гл. ас. д-р Галина Денкова, модератор доц. д. н. Венцислав Димов. В семинара участват 15 колеги от сектор *Музика*, докторанти и специалисти от Музикалния архив на ННЦОКН.

На 22.10.2018 г., *Националният комитет на ICTM, България през 2018 г. – активности, участия на български учени в международни научни прояви*. Информация за Шести симпозиум на учебната група за ICTM *Музика и танци в Югоизточна Европа* (Sinj, Хърватия, 15.04.-21.04.2018 г.) и Втори симпозиум на учебната група по ИКТ за музика на славянския свят (21.09.-25.09.2018 г., Университет *Св. св. Кирил и Методий*, Скопие, Македония). Организиран от ИГ *Етномузикология*, съвместно с Националният комитет на ICTM, България. Лектори: проф. д. изк. Лозанка Пейчева, доц. д.н. Венцислав Димов. В семинара участват 10 колеги сектор *Музика* и докторанти.

На 22.10.2018 г. *Спасителни движения с ръце: дуализмът при старите китайски мислители и при по-новите мислители на Запад*. Лектор: проф. д-р Елка Чернокожева, Германия. Модератор: доц. д. н. Венцислав Димов. В семинара участват 10 колеги от сектор *Музика* и докторанти.

На 05.12.2018 г., *Пътят на многогласието*. Юбилейна лекция на Любен Ботушаров в чест на 80-годишнината му. Модератор доц. д. н. Венцислав Димов. С участие на повече от 40 колеги, учени, преподаватели, докторанти: музиколози, фолклористи, етнологзи, етнографи, антрополози, историци, представители на няколко академични институции: Институт за изследване на изкуствата, Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей, Софийски университет *Св. Климент Охридски*, НМА *Проф. Панчо Владигеров* и др. След лекцията на Любен Ботушаров се пронесе дискусия върху неговите тези и музикалните примери, както и върху пътя му в науката.

Двадесет и пет учени са изнесли 42 доклада на 29 международни научни форума, а 59 учени и четирима докторанти са представили 144 доклада на 51 национални или национални с международно участие научни конференции или семинари.

2.1. Едно най-значимо научно постижение

Корпус на стенописите от първата половина на XIX в. в България, ИИИЗк, С., 2018, ISBN 978-954-8594-73-8, 900 с., 1115 ф.

Машабното издание е резултат на тригодишен проект, финансиран от ФНИ. Книгата съдържа 900 страници текст, 1115 фотографии, от които 441 цветни, на всички паметници със стенописи, датиращи от първата половина на XIX в. Корпусът включва 52 стенописни паметника, представени като отделни корпусни единици. Единиците са изготвени по нова осъвременена структура, отговаряща на спецификата на

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

стенописните паметници от XIX в. В увода към изданието, под формата на обща научна студия, са представени още над 40 стенописни паметника. В регистъра на църквите е предоставена систематизирана информация за стенописните паметници изписани от определен зограф. Иконографският индекс е съставен в двуезичен вариант – на български и на английски, за да улесни и чуждестранните специалисти в търсенето на определен сюжет или образ на светец. Той предоставя още възможност за установяване на най-често рисуваните през епохата светци и сцени. Изданието съдържа около 2000 схеми на стенописите и над 10 хиляди свалени надписа.

Авторският колектив включва: Александър Куюмджиев, Емануел Мутафов, Елена Попова, Елена Генова, Иван Ванев, Маргарита Куюмджиева, Майя Захаријева, Катерина Дюлгерова, Невена Джуркова, Иванка Гергова, Христо Андреев, Светла Московска, Мина Христемова, Николай Клисаров, Мариела Стойкова, Юлия Върбанова.

2.2. Едно най-значимо научно-приложно постижение

Християнское искусство XVIII-XIX веков из музеев Болгарии, Москва, 2018, ISBN 978-5-98950-221-2, 144

През месец юни 2018 г. в Държавната Третяковска галерия беше открита изложбата *Шедьоври на църковното изкуство от България*. В Москва бяха изложени 47 експоната от Националния исторически музей, Музея *Старинен Несебър* и Националната библиотека *Св. св. Кирил и Методий*. В Третяковската галерия българска изложба не е гостувала от 40 години.

Каталогът към изложбата включва всъщителна статия с кратък исторически обзор, каталожни описания на експонатите, особеностите на иконографията и стиловете им, библиография и списък на произведенията на английски език. Фотографиите на Иво Хаджимишев правят каталога едновременно живописен и документално точен. Луксозният каталог е изготвен под научната редакция на чл.- кор. проф. Иванка Гергова и доц. д-р Емануел Мутафов от българска страна. Освен тях в каталога имат статии доц. д-р Иван Ванев, гл.ас. д-р Майя Захаријева и докторант Нона Петкова.

Изданието е адресирано към широк кръг читатели, които проявяват интерес към християнското изобразително изкуство.

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Следвайки насоките в Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030 и желанието си за по-голяма международна видимост, Институтът за изследване на изкуствата продължи да разширява сътрудничеството си с интернационални научни институции и университети.

Приоритетно се сключват рамкови споразумения за сътрудничество с чужди институти, разработващи сходна проблематика, реализират се и междуакадемични проекти по еквивалентната безвалутна размяна (ЕБР).

Институтът има изградени устойчиви контакти с Института за история на изкуството *Джорджес Опреску* към Румънската академия на науките, с Центъра за изследване на изкуствата на Института за културно и историческо наследство към Академия на науките на Молдова и Института по етнология към Национална академия

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

на науките, Украйна, с Института за театрални и филмови изследвания към Словашката академия на науките; Институтът за история *Али Хадри* в Прищина, Косово; с Македонския литературен институт към университета *Св. св. Кирил и Методий*, Македония и др. Институтът и Университетът на Белград, департамент *История и изкуство*, имат тригодишно двустранно споразумение за академичен обмен и образователно сътрудничество, което създава добри възможности за разменни посещения на студенти и докторанти, провеждане на общи научни изследвания, участия в двустранни научни конференции, научноизследователски проекти и съвместни научни издания и библиотечен обмен.

През лятото на тази година албанският писател Стефан Чапалику посети Института за изследване на изкуствата. Той е не само писател и драматург, но и режисьор на някои от собствените си пиеси, документалист и преподавател в Академията по изкуствата в Тирана. Автор е на седем документални филма и на четири книги с проза, преведан е на английски, френски, полски; носител е на множество награди за драматургия. Той е директор на Департамента за изследване на изкуствата към Института за културна антропология и изследване на изкуствата към Академията за албаноология в Тирана.

В резултат на това посещение беше осъществен контакт с директора на Института за културна антропология и изследване на изкуствата доц. д-р Неби Бардоши. След преговори беше подписан договор за сътрудничество между ИИИЗк и сродната албанска институция. Идеята е да бъде дадена подкрепа на европейската перспектива на Института за културна антропология и изследване на изкуствата към Академията за албаноология в Тирана, да се осъществи книгообмен, да се разменят изследователски посещения, както да се участва в общи проекти по предсъединителните фондове на ЕС за Западните Балкани.

През месец септември беше подписан меморандум за сътрудничество между Института за изследване на изкуствата и Института за исторически изследвания при Гръцката национална фондация за научни изследвания, Атина. Той предвижда обмен на специалисти, докторанти, литература, както и съвместно кандидатстване по проекти с европейско финансиране. Това е първият договор за сътрудничество, сключван между институт на БАН и Националната фондация за научни изследвания в гръцката столица. Екипи от ИИИЗк и Института за исторически изследвания в Атина вече работят като партньори по проекта *BYZART*, финансиран по програмата *Connecting Europe*.

Гръцката национална фондация за научни изследвания е основана през 1958 г. Тя обединява няколко изследователски института и самостоятелната структура Атинска академия. Институтът за исторически изследвания към Гръцката национална фондация за научни изследвания развива проекти, свързани с древногръцката и римската античност, с византийското наследство и новогръцката цивилизация. Той е най-престижната изследователска хуманитарна институция в Република Гърция.

През 2018 г. продължи работата по научния проект по Спогодбата за сътрудничество между БАН и МАНУ *Споделено художествено наследство XVIII-XIX в.* с ръководител чл.- кор. проф. Иванка Гергова. Целта на българския екип на проекта е да проучи и документира произведения на майстори строители, резбари и зографи от Дебърската школа във Видинска епархия.

През отчетния период бе подписан Меморандум за сътрудничество с Института за археология и история на изкуството към Румънската академия в Клуж-Напока, който отваря нови възможности за съвместни участия по европроекти, за обмен на

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

специалисти по ЕБР, на докторанти и специализирана литература.

Вече втора година функционира и проектът Corpora of Premodern Christian Orthodox Mural Painting, създаден по инициатива на Института в партньорство със Сръбската академия на науките и изкуствата, Румънската и Албанската академия под егидата на Union Académique International. Той обединява изследванията на изтъкнати специалисти по християнско изкуство за периода XV – XIX в.

През годината действаше Споразумението на Института с Университета на Ню Йорк в Тирана (UNYT) за технологично, научно и административно сътрудничество и тригодишното двустранно Споразумение на ИИИЗк с Университета в Белград, департамент *История и изкуство* за академичен обмен и образователно сътрудничество. Продължава действието на още седем тригодишни рамкови договора.

В Института през годината се работеше по два международни проекта:

Споделено художествено наследство XVIII-XIX в. по Спогодбата между БАН Македонската академия на науките и изкуствата и

BYZART, финансиран по програмата Connecting Europe.

През декември 2018 г. в Македонската академия на науките и изкуствата в Скопие бяха представени резултатите от двата междуакадемични международни проекта на ИИИЗк с МАНУ *От паганизъм към християнство – ритуал и изкуство (балканските провинции през III – VI в.)* и *Изкуството на XVIII и XIX в. Дебърска и Самоковска художествени школи* и изданията, публикувани в резултат от съвместната работа на учените от Института и македонските им колеги: *От езичество към християнство и Дебърски майстори във Видинска епархия*. От българска страна в събитието участваха чл.- кор. проф. Иванка Гергова, доц. д-р Ива Досева и доц. д-р Иван Ванев.

В четирите международни научни конференции, организирани от ИИИЗк, участваха учени от съседните балкански страни, Германия, Грузия, Израел, Италия, Казахстан, Китай, Русия, САЩ, Швеция.

Айбарша Божеева, Александр Преображенский, Александра Кучекович, Ана Далоре, Анастасиа Кешман, Барбара Кростини, Ванг Яо, Виктория Поповска-Коробар, Вук Даутович, Дона Ан Бюканън, Елена Дана Приотеаса, Емма Мааян Фаран, Звизят Долидзе, Йехона Спахиу, Йоанис Виталиотис, Ирене Маркоф, Киприан Фиреа, Константин Чобану, Константинос Якумис, Кристина Кожокару, Лиляна Шево, Лиляна Стошич, Мариан Цуцуй, Марийя Думнич, Марко Катич, Мирча Деака, Наташа Марянович, Ненад Макульевич, Никос Чаусидис, Патрик Бекер, Ралука Якоб, Роза д'Амико, Саня Паич, Светлана Пеич, Светлана Смольчич-Макульевич, Теохарис Цампурас, Юлияна Папазова.

Във всички издания на ИИИЗк се публикуват резюмета на английски език, като те се популяризират и чрез сайта на Института http://artstudies.bg/?page_id=38.

Институтът членува в престижната международна асоциация за хуманитарни науки UAI (Union Académique Internationale).

Изследванията на учените от ИИИЗк са в широк балкански, европейски и световен контекст и са във връзка с културните процеси в сферата на науката за изкуствата.

4. УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

Обучение на докторанти

Институтът за изследване на изкуствата предлага възможности за обучение по

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

шест акредитирани специалности в редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение, с акредитация, валидна до 2020 г. През 2018 г. Институтът беше акредитиран и по специалността *Теория и история на архитектурата* с много добра оценка, за максималния срок от 6 години. Успешното акредитиране на още една специалност е в съзвучие с изпълнението на една от основните цели на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030: повишаване на процента на младите хора с придобита образователна и научна степен *доктор*.

През 2018 г. на трима докторанти беше присъдена образователната и научна степен *доктор*:

Албена Тагарева, *Сценографията в Народния театър от 1944 до 1968 г.*, 29.10.2018 г.

Вяра Млечевска, *Художествени практики след 1989 г. като реакция на културната политика в България*, 12.11.2018 г.

Зорница Каменова, *Куклено-театралното представление (за възрастни и деца) от началото на 21 век в България*, 25.09.2018

През 2018 г. в Института за изследване на изкуствата са се обучавали общо 19 докторанти, от които 18 редовни, 1 на самостоятелна подготовка.

През годината с право на защита беше отчислен редовният докторант Петър Дундаков.

Бяха зачислени петима нови редовни докторанти:

Ани Янева, първата ни редовна докторантка по *Теория и история на културата*, към сектор *Театър*

Елина Антонова, към ИГ *Старо изкуство*

Златина Вълчанова, към сектор *Екранни изкуства*

Наташа Ноева, към ИГ *Ново българско изкуство*

Петър Денчев, към сектор *Театър*

Тази година беше възобновено позабравеното обсъждане на годишните отчети на докторантите от Научния съвет. Това се оказа много полезно за изваждане на светло на резултатите, постигнати от докторантите през годината. Като резултат от това обсъждане една докторантка беше насочена към прекъсване на обучението за една година.

През тази година с решение на Общото събрание на БАН беше отпусната възможност да закупят литература, техника, консумативи за нея, да покрийт разходи за участие в различни форуми.

Двама млади колеги работят по проекти от Програмата на БАН за финансиране на млади учени и докторанти:

редовната докторантка Дарина Бойкина, *Реликви и реликварии*, 11350 лв. и

гл. ас. д-р Мария Колушева, *Църковната живопис по българските земи и гръцките зографи от края на XVI и началото на XVII век*, 11250 лв.

Двадесет и седем учени са били членове на 51 изпитни комисии и научни журита.

Двадесет и седем учени са чели лекции в 12 висши училища общо 4372 часа; девет учени са водили спецкурсове, упражнения и обучителни семинари в девет ВУЗ-а

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

723 часа. Общият брой теми на изнесените през годината лекции, водените упражнения, специализирани курсове и проведените семинарни занятия е 102, а общият брой часове е 5192. Седем учени са подготвили 22 дипломанти в шест висши училища. Един лектор е обучил двама специализанти от едно висше училище в чужбина.

През годината шестнадесет учени са ръководили 26 докторантури, от тях 20 в ИИИЗк и шест към висши училища, едно от които в чужбина.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ИИИЗк И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина

N/A

5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми; данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял на новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.)

N/A

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ИИИЗк

6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори (продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на звеното), вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина

ИИИЗк не извършва съвместна стопанска дейност с външни организации.

6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база

Институтът за изследване на изкуствата не отдава под наем помещения и друга материална база.

6.3. Сведения за друга стопанска дейност

В Института за изследване на изкуствата не се осъществява стопанска дейност под никаква форма.

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ИИИЗк ЗА 2018 Г.

През 2018 г. ИИИЗк има собствени приходи в размер на 21 392 лв. в това число от: такси от докторанти 3 610 лв.
абонамент на списания и продажба на книги 9 032 лв.

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

приходи от услуги 8 750 лв.

За 2018 г. разходите на Института за изследване на изкуствата са:

За заплати 1 104 116 лв.

Осигуровки за сметка на работодателя 217 019 лв.

За стипендии 103 500 лв.

За защиты 13 800 лв.

Болнични за сметка на работодателя 2 992 лв.

За обезщетения 8 412 лв.

Разходите за издръжка, в размер на 256 016 лв., са от собствени средства, разпределени, както следва:

За храна 3 314 лв. (кафе паузи и коктейли при конференции)

За материали 38 955 лв.

За вода, горива, електроенергия 11 905 лв.

Разходите за външни услуги (телекомуникационни, транспортни, пощенски, поддръжка на софтуер, юридически такси, печатни услуги) са 132 000 лв.

За текущ ремонт през годината не са изразходвани средства.

За такса смет 1 102 лв.

За командировки по проекти в страната и чужбина 63 243 лв.

Трансферите, постъпили от други първостепенни разпоредители с бюджетни кредити (Министерство на образованието и науката, Министерство на културата, НАТФИЗ *Кр. Сарафов*) са в размер на 110 668 лв.

Трансферите, постъпили от други първостепенни разпоредители с бюджетни кредити между сметки за средствата от Европейския съюз (*СУ Св. Климент Охридски*) са 181 385 лв.

Институтът за изследване на изкуствата няма финансови задължения.

8. ИЗДАТЕЛСКА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ИИИЗк

Институтът за изследване на изкуствата издава две списания:

Проблеми на изкуството с главен редактор проф. д-р Бисерка Пенкова и *Българско музикознание* с главен редактор проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова; като всяко списание излиза с по четири книжки годишно.

През годината в галерия *Академия* на НХА тържествено беше отбелязан 50-тия юбилей на списание *Проблеми на изкуството*.

През лятото беше представен и бр. 1 за 2018 г. Книжката е с материали на членовете на работния колектив по проект *Пътища на балканските зографи*, финансиран от Фонд *Научни изследвания*.

Беше разработена интернет страница на списанието, достъпна на сайта на Института в съответствие с изискванията за реферираните издания.

Списанието следва политиката си за отпечатване на атрактивни тематични броеве, ориентирани към различни области и читателски кръгове.

През 2018 г. излязоха три книжки:

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Брой 1/2018 г. е съставен от текстове на членовете на работния колектив на проекта *Пътища на балканските зографи*. Съставител проф. д-р Бисерка Пенкова.

Брой 2/2018 г. е смесен, съдържа статии за изобразителни изкуства и театър. Съставител проф. д-р Бисерка Пенкова.

Брой 3/2018 г. е посветен на театралното изкуство на съвременния етап. Съставители проф. д. изк. Камелия Николова и проф. д-р Бисерка Пенкова.

Отпечатването на бр. 1 за 2018 г. беше осъществено с финансовата подкрепа на Фонд *Научни изследвания* по проект *Пътищата на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България* с 2600 лв.

През 2018 г. са излезли четири книжки на списание *Българско музикознание*.

Редактори на бр. 1/2018 г. са проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, проф. д-р Горица Найденова, проф. д. изк. Кристина Япова. Редакция на английски език: проф. д-р Иванка Влаева, гл. ас. д-р Михаил Луканов. Обем 122 с. Няма допълнително финансиране.

Редактори на бр. 2/2018 г. са проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, проф. д-р Горица Найденова, проф. д. изк. Кристина Япова. Редакция на английски език: проф. д-р Иванка Влаева, гл. ас. д-р Михаил Луканов. Обем 136 с. Няма допълнително финансиране.

Редактори на бр. 3/2018 г. са проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, проф. д-р Горица Найденова, проф. д. изк. Кристина Япова. Редакция на английски език: проф. д-р Иванка Влаева, гл. ас. д-р Михаил Луканов. Обем 122 с. Допълнително финансиране по конкурс към ФНИ *Периодика 2018*.

Редактори на бр. 4/2018 г. са проф. д. изк. Елисавета Вълчинова-Чендова, проф. д-р Горица Найденова, проф. д. изк. Кристина Япова, проф. д-р Румяна Каракостова. Редакция на английски език: проф. д-р Иванка Влаева, гл. ас. д-р Михаил Луканов. Обем 122 с. Допълнително финансиране по конкурс към ФНИ *Периодика 2018*.

В четирите броя на списанието за 2018 са публикувани докладите от научната конференция с международно участие *Българското музикознание – ретроспективи и перспективи. 70 години музикознание в БАН*, състояла се през м. февруари 2018, както и други материали.

Одобреният проект на списанието към ФНИ *Периодика 2018* е за четири броя: 3 и 4 за 2018 г. и 1 и 2 за 2019 г. Спечелената сума е в размер на 7 000 лв.

През 2018 г. от Центъра за информационна, издателска и проектна дейност са подготвени следните издания:

Изкуствоведски четения, 2017. 1. *Византийско и поствизантийско изкуство: пресичане на граници, навлизане в различното* / Art Readings, 2017. 1. *Byzantine and Post-Byzantine Art: Crossing Borders, Exploring Boundaries*. ИИИЗк, С., 2018. ISBN 978-954-8594-70-7 ISSN 1313-2342, 447

Изкуствоведски четения, 2017. 2. *Пресичане на границите в изкуствата: модерно – постмодерно* / Art Readings, 2017. 2. *Crossing Borders in Arts: Modern & Postmodern*. Institute of Art Studies. Sofia. 2018. ISSN 1313-2342, ISBN 978-954-8594-71-4, 391

Корпус на стенописите от първата половина на XIX в. в България, ИИИЗк, С., 2018, ISBN 978-954-8594-73-8, 900

Луканов, М. Конвенция и иновация в българската рокмузика: върху опита на ФСБ. ИИИЗк, 2018, ISBN 978-954-8594-74-5, 150

Николова, К. *Българският театър след 1989 и новата британска драма*. Второ преработено издание. ИИИЗк, С., 2018, ISBN 978-954-8594-72-1, 455.

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Направена е предпечатната подготовка на четири автореферата.

**9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ИИИЗк, която да съдържа:
Списъчен състав на съвета с посочени академични длъжности, степени и
основна месторабота на членовете на съвета**

Име и специалност	Академична длъжност, степен	Основна месторабота
Андроника Мартонова, кинознание	Доц. д-р	ИИИЗк
Анелия Янева, музикознание	Проф. д. изк.	ЮЗУ
Бисерка Пенкова, изкуствознание	Проф. д-р	НХА
Горица Найденова, музикознание	Проф. д-р	ИИИЗк
Елисавета Вълчинова-Чендова, музикознание	Проф. д. изк.	НБУ
Елица Гоцева-Барекова, млад учен с право на съвещателен глас, кинознание	Гл. ас. д-р	ИИИЗк
Емануел Мутафов, изкуствознание	Доц. д-р	ИИИЗк
Иванка Гергова, изкуствознание	Чл.- кор. проф.	ИИИЗк
Иван Ванев, изкуствознание	Доц. д-р	ИИИЗк
Ингеборг Братоева-Даракчиева, кинознание	Проф. д-р	ИИИЗк
Ирина Генова, изкуствознание	Проф. д-р	НБУ
Камелия Николова, театрознание	Проф. д. изк.	НАТФИЗ
Кристина Япова, музикознание	Проф. д. изк.	ИИИЗк
Маргарита Куюмджиева, изкуствознание	Доц. д-р	ИИИЗк
Надежда Михайлова (Маринчевска), кинознание	Проф. д-р	ИИИЗк
Николай Йорданов, председател на НС, театрознание	Проф. д. изк.	ИИИЗк
Ромео Попилиев, театрознание	Проф. д. изк.	ИИИЗк
Росица Драганова, музикознание	Доц. д-р	ИИИЗк

През годината Научният съвет е провел 10 заседания.

Дата на избиране на съвета и сведения за промени в състава му след избора

Съставът на Научния съвет на ИИИЗк е утвърден на 10 декември 2018 г. от Общото събрание на учените на ИИИЗк (протокол 3, т. 2). Мандатът му е четиригодишен, от 15.12.2018 до 15.12.2022 г.

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИИИЗк

Правилник за дейността на Института за изследване на изкуствата
http://artstudies.bg/wp-content/uploads/Pravilnici-i-reshenia/IIIzk_Pravilnik_za_Deynostta_2018.pdf

Беше изготвен Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

и за заемане на академични длъжности в Института за изследване на изкуствата
http://artstudies.bg/wp-content/uploads/Pravilnici-i-reshenia/Pravilnik_IИzk_ZRASRB_23.11.2018.pdf

През 2018 г. бяха въведени актуализирани данни на учените от Института в Регистъра на научната дейност в Република България и стартира попълването на новосъздадения Регистър на защитените дисертационни трудове към масива с бази с данни на Националната агенция за информация и документация.

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ

АД – акционерно дружество
АИ – академично издателство
арх. – архитект
АТКИК – Академия за телевизия, кино и интернет комуникации
БАН – Българска академия на науките
БМ – Българско музикознание
бр. – брой
БТА – Българска телеграфна агенция
ВТУ – Великотърновски университет
ВТУ *Любен Каравелов* – Висше техническо училище
ВУ – висше училище
ВУЗ – висше учебно заведение
д. изк. – доктор на изкуствознанието
д. н. – доктор на науките
др. – друго/и
д-р – доктор (онс)
ЕБР – еквивалентна безвалутна размяна
ЕПУ – Европейски политехнически университет, Перник
ЕС – Европейски съюз
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЗРАСРБ – Закон за развитие на академичния състав в Република България
ИГ – изследователска група
ИИИЗк – Институт за изследване на изкуствата
ИМИ – Институт за математически изследвания
ИЕФЕМ – Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей
КАБ – Камара на архитектите в България
ЛИК – Литература, изкуство, култура
МАНУ – Македонска академия на науките и изкуствата (Македонската академија на науките и уметностите)
М-во – министерство
МК – Министерство на културата
ММФ – Международен музикален фестивал
ММЦ – Международен младежки център
МОН – Министерство на образованието и науката
м-р – манастир

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

МФ – Международен фестивал
НАМ – Национална академична мрежа
НАОА – Национална агенция за оценяване и акредитация
НАТФИЗ – Национална академия за театрално и филмово изкуство
НАЦИД – Национален център за информация и документация
НБУ – Нов български университет
НЖ – научно жури
НИМ – Национален исторически музей
НИРД – Научноизследователска и развойна дейност
НМА – Национална музикална академия
ННЦОКН – Национален научен център за опазване на културно наследство
НОИР – Наука и образование за интелигентен растеж
НС – Научен съвет
НФК – Национален фонд *Култура*
НФНИ – Национален фонд *Научни изследвания*
НХА – Национална художествена академия
онс – образователна и научна степен
ОП – оперативна програма
ОС – Общо събрание
ПИ – Проблеми на изкуството
ППЗРАСРБ – Правилник за прилагане на ЗРАСРБ
ПУ – Пловдивски университет
РАН – Румънска академия на науките
РАЦ – Регионален академичен център
ред. - редактор
РИМ – Регионален исторически музей
САБ – Съюз на архитектите в България
сб. – сборник
СБК – Съюз на българските композитори
СВО – специалист с висше образование
СО – Столична община
СП – Столична програма
сп. – списание
СУ – Софийски университет
СУБ – Съюз да учените в България
съст. – съставител
УИ – университетско издателство
УНИБИТ – Университет по библиотекознание и информационни технологии
УС – Управителен съвет
ФБКН – Факултет по библиотекознание и културно наследство
ФЖМК – Факултет по журналистика и масови комуникации
ФНИ – Фонд *Научни изследвания*
ФОБИ – Фестивал на оперното и балетното изкуство (в Стара Загора)
ЦДА – Централен дом на архитекта
ЦИИПД – Център за информационна, издателска и проектна дейност
ЦО – Център за обучение
ЦФСР – Централен фонд за стратегическо развитие

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

ЮЗУ – Югозападен университет

ASEF – *Asia-Europe Foundation* (АСЕФ – Фондация *Азия-Европа*)

BAS – Bulgarian Academy of Sciences

CUNHK – Chinese University of Hong Kong (Китайски университет, Хонг Конг)

Ed., Edit. – Editor, Edited by (редактор, под редакцията на)

FA – Faculty of Arts (Факултет по изкуства)

SJR – Scientific Journal Rankings

UNYT – University of New York in Tirana (Университет на Ню Йорк в Тирана)

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Списъчен състав на ИИИЗк

Списъчният състав на ИИИЗк през 2018 г. включва сто и двама сътрудници при 98 щатни бройки, от които към 31.12.2018 г. деветдесет и две са заети. Към същата дата учените са петдесет и четирима: 17 професори и 14 доценти; 22 главни асистенти и 1 асистент.

Помощният персонал включва тридесет и шестима специалисти и двама други служители.

През годината са назначени: един специалист, арх. Светла Маркова; един заместник главен счетоводител, Райна Стойкова и две финансови контролорки: Ваня Христова и Галина Терзийска.

През 2018 г. напусналите са трима: Павлина Панкова и Момка Мушмова, а проф. д-р Елена Генова беше пенсионирана.

Академично израстване

Институтът за изследване на изкуствата полага системни грижи за академичното израстване на учените.

През годината гл. ас. д-р Маргарита Куюмджиева и гл. ас. д-р Марина Колева, след спечелени конкурси, заеха академичната длъжност *доцент* в сектор *Изобразителни изкуства*.

Беше проведен един изнесен конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент* за нуждите на РИМ, Велико Търново, който беше спечелен от д-р Диана Тотева и една процедура за научната степен *доктор на изкуствознанието*, която беше присъдена на д-р Петър Кърджилков, асоцииран член на сектор *Екранни изкуства*.

Библиотека

В края на 2018 г. фондът на отдел *Изобразително изкуство, театър, кино и телевизия* е 25 349 библиотечни единици, на отдел *Музикознание* е 25 222 т. През тази година набавените в отдел *Изобразително изкуство, театър, кино и телевизия* библиотечни материали са на 487 тома на стойност 17 748, 07 лв. (покупка 134 т., депозит 39 т., книгообмен 180 т., дар 134 т.).

Постъпилите книги са 280 тома на стойност 14 133, 96 лв. (депозит 21 т., покупка 15 т., книгообмен 158 т., дар 86 т.; поредиците са 25 заглавия, 33 тома на стойност 1095, 36 лв. (депозит 1 т., покупка 5 т., книгообмен 12 т., дар 15 т.); списанията, 41 заглавия,

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

77 тома на стойност 1 659, 95 лв. (депозит 14 т., покупка 20 т., книгообмен 10 т., дар 33 т.); 97 DVD на стойност 858, 80 лв. (3 по депозит, 94 покупка).

В отдел *Музикознание* са постъпили 49 библиотечни единици (покупка 19 т., книгообмен 14 т., депозит 8 т., дар 8 т.) на стойност 784, 34 лв.

Постъпилите книги са 17 т. на стойност 426,10 лв; ноти 6 т. на стойност 133, 24 лв; поредици 8 т. на стойност 104 лв.; списания 16 т. на стойност 113, 00 лв; 2 бр. CD на стойност 8 лв.

Архиви

Работата в архивите през 2018 г. продължи в заложените в предишните години няколко взаимосвързани линии: 1. текуща обработка на архивните фондове; 2. работа по проекти; 3. приемане на нови архиви; 4. популяризиране на архивите; 5. работа с ползватели.

1. **Текуща работа.** В *архив Музика* в *Музикалнофолклорния архив* продължи описването и инвентарирането на неописани досега материали от хартиения масив, протичащо паралелно с попълването на селищния каталог в неговия хартиен и електронен вариант. При дигитализацията, наред с постоянния приоритет за опазване на най-заstraшените носители, ориентири бяха работата по проектите за Райна Кацарова и Иван Качулев и търсенето на ползвателите. Така през годината бяха дигитализирани над 500 изображения от хартиения архив, 129 магнетофонни ленти, 309 теренни и 54 тиражирани грамофонни плочи. Съответно – звукообработени, описани и подготвени за предоставяне на ползватели са 2553 аудиофайла от магнетофонните ленти и продължава интензивната работа по описването и мастерирането на файловете от теренните грамофонни плочи, много от които изискват специална обработка преди дигитализирането поради сериозните им увреждания. През 2018 г. беше приключена обработката и описването на дигитализираните видеокасети U-MATIC (от обработените 85 касети са подготвени за предоставяне на ползватели 640 видеофайла), в ход е дигитализирането на VHS касетите. В архив *Музика на Новото време* продължи систематизирането на масива от концертни и оперни програми и афиши, а в раздел *Персонални фондове* на архив *Музика* беше приключена техническата обработка на документите от личния архив на Елена Тончева (697 архивни единици, необработен остава разделът *Творческа дейност*). В *архив Изобразителни изкуства* продължи дигитализирането на изображения от фотоархива (2165), както и на библиографския архив за художници (5975 фиша). В *архив Архитектура* текущата работа по архивните масиви беше свързана с продължаващото аотиране и описване на документи от личния архив на Никола Мушанов, с дигитализиране на материали от научния архитектурен архив и с обработването на невключени досега в описите фотоматериали. Изготвен е модел за електронен каталог на дигиталните копия. В *архив Екранни изкуства* бяха обработени 340 архивни единици и започна описването на снимки от фонд *Александър Александров*. Важна част от постоянната работа в архивите е попълването на книгата за постъпления и изготвяне на досиета на фондовете, особено на постъпилите през последните 10 години. Продължава и описването на дисковете с копия на статии от пресата, събирани по проектите *БААРТИ*.

2. **Работата по проекти** през 2018 г. беше свързана, от една страна, с продължаващите проекти на учени от секторите (всъщност от сектор *Музика*) за

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

описване, аналитична работа и популяризиране на архивите ни. Това са двата планови проекта *Живите гласове: представяне на архивираното звуково наследство на Райна Кацарова (плочи от 30-те и 40-те години на XX век)* с ръководител Венцислав Димов (проектът предстои да бъде отчетен в НС) и *Инструментална музика, инструменти и звукова среда в теренните материали и в изследователската работа на Иван Качулев* с ръководител Горица Найденова (текущ; работата, извършена от специалистите в ННЦОКН по тези проекти е описана по-горе). Специалисти от архив *Архитектура* съвместно с учени архитекти от сектор *Изобразителни изкуства* бяха ангажирани с издирването на материали и изготвянето на текстове за издание за сградата на БАН във връзка със 150-тата годишнина на Академията.

Специално място тук трябва да се отдели на проекта с европейско финансиране *BYZART, Byzantine Art and Archaeology Thematic Channel*. Партньорството на ИИИЗк се изразяваше с включването в база данни на информация за съхранявани при нас архивни материали, свързани с византийско и поствизантийско изкуство от архив *Музика - Църковна музика* (6 дигитализирани магнетофонни ленти, 2006 звукообработени, описани и въведени в таблици звукови файла), архив *Архитектура* (826 сканирани, описани и въведени в таблици изображения). Основната тежест по този проект пада върху материалите от архив *Изобразителни изкуства*. През 2018 г. са сканирани над 25 000 единици.

3. Приемане на нови архиви: друг положителен ефект на проекта *BYZART* е предаването в архива на снимки от теренната работа на учените доц. д-р Емануел Мутафов, доц. д-р Иван Ванев и доц. д-р Маргарита Куюмджиева. Плод на същата тенденция е и предаването от гл. ас. д-р Галина Денкова на теренните материали от работата по дисертационния ѝ труд. Единствените документи, постъпили през 2018 в архива на ИИИЗк от външен фондообразувател, са дигитализираните и описани копия от теренните записи на американския етномузиколог Марта Форсайт от теренната ѝ работа в България през 1980-те години.

4. Популяризиране на архивите: с него е свързана почти изцяло работата по изброените по-горе проекти. Друга форма на популяризация е включването на материали в насочени към различни аудитории изложби и експозиции, в чието организиране ИИИЗк по този начин става партньор. През 2018 г. материали от Музикалнофолклорния архив бяха подбрани, подготвени и колажирани за включване в Представителната изложба *Времена и хора: живите традиции на България* в Националния етнографски музей (2018 – 2020). Материали от Музикалнофолклорния архив бяха селектирани и за експозиция *Колелото на живота* в новосъздадения Фолклорен център в с. Чавдар. С материали от архив *Архитектура* ИИИЗк участва като партньор в организирана от УАСГ изложба, посветена на 110-годишнината от рождението на арх. Любен Тонев и на световния ден на урбанизма.

5. Работата с външни посетители е следствие от популярността на архивите ни и осигурява видимостта на Института сред различни професионални общности. Интересът към Музикалнофолклорния архив винаги е бил най-голям, но през 2018 бележи сериозен ръст – 49 посещения. В сравнение с предходните години нараства и търсенето на архив *Архитектура* (7 ползватели); в архив *Изобразителни изкуства* са били обслужени двама ползватели.

Награди

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

Гл. ас. д-р Теодора Дончева получи *Награда на името на Камен Тодоров* от гилдия *Кинокритика* към СБФД, която се връчва на най-успешно изявил се млад кинокритик, който пише за българското кино.

Доц. д. н. Венцислав Димов получи медал *100 г. Първа световна война*, връчен от министъра на отбраната на Република България за принос към военнопатриотичната тематика в изследванията и възпитанието.

Доц. д-р Радостина Нейкова получи награда *Best Short animated film award (от 10 до 45 мин.)* на IX-я Международен фестивал на анимационния филм *Златен кукер; Special Award for the other format animation* на IX-я Международен филмов фестивал *A - fest Rozafa*, Шкодра, Арбания; Първо място за най-добър анимационен филм на Международния фестивал на късометражното кино *Cinetaway*, Урайна, 2018; Специалната награда за оригинална техника на X-я Международен фестивал на анимационния филм *Tofuzi*, Грузия, 2018; награда Най-добър анимационен филм на *International Short Film Festival Near Nazaret*, Izrael, 2018; *Special Prize for Short animation*, Animax Skopje International animation Festival, Makedonia, 2018.

Педагогическата дейност на доц. д-р Миглена Ценова-Нушева беше отличена с: награда *За високи професионални успехи* (за педагогическа дейност) от ММФИ *Музите*, Созопол; награда за педагогическа дейност от МДМФ *Златни ябълки*, Кюстендил; награда *За висок професионализъм и постигнати отлични педагогически резултати* от МФКВИ *Вярвай, искай, можеш*, Банкя; награда *С респект към професионализма и отговорността при работата с млади таланти* от МФИ *Трикси*, Албена; награда *For great contribution as teacher* от международния фестивал *Stars of the World – Alexandra Princess Angel*, Albena; медал и почетен плакет *90 години НЧ Цар Борис III – 1928* (за педагогически принос за развитието на институцията).

Проф. д. изк. Анелия Янева беше отличена с награда *За цялостно представяне на (студентите от специалност Съвременна хореография*, на Националния фестивал на танцовия театър, Разград; със златен, сребърен и бронзов медал в категория *Съвременна хореография* на *Just Dance Competition*, 2018, Сандански (23-ти Балкански фестивал); с награда *За veliki doprinos razvoju ples* на Сръбския международен танцов фестивал, Враничка баня, 08.-10.12.2018; Награда за *За професионално журиране и цялостно присъствие* на Националния танцов фестивал *България танцува*, Димитровград, 2018; Награда *За дебют на студентите от специалност Съвременна хореография* на Националния танцов фестивал *Ритъмът в сърцето ми*, София.

Годишната награда на ИИИЗК *Съживено наследство / Animated Heritage* за принос в творческата интерпретация на традициите и ценностите от българското и световното културно наследство в съвременно произведение или произведения на изкуството (http://artstudies.bg/wp-content/uploads/Pravilnici-i-reshenia/AnimatedHeritage_Status.pdf) за 2018 г. беше присъдена на *Петър Попов*.

Петър Попов е един от най-изявените български реставратори с огромен принос в опазването на културното наследство. През 1974 г. завършва специалност *Реставрация на произведения на изкуствата* в Академията за изящни изкуства във Варшава. До 1992 г. работи като реставратор в Националния институт за паметниците на културата. В периода 1998-2008 г. е ръководител на реставрационната лаборатория на Националната художествена галерия.

Дългогодишната реставрационна практика на Петър Попов е свързана с

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

опазването на значими художествени ценности от съвременната територия на България като стенописите в *Бачковската костница*, църквата *Св. Димитър* в Паталеница, *Новата митрополия* в Несебър, църквата *Св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат* в Добърско, *Илиенския манастир*. С неговата дейност е свързана реставрацията на редица подови мозайки, открити по време на археологически проучвания в Сандански, Кюстендил, Девня, Стара Загора, Арчар. Един от последните проекти на Петър Попов е реставрацията на най-ранните мозайки от археологическото ниво на църквата *Св. София* в София.

Популяризаторска дейност

Учените от Института са желани гости в електронните медии; развиват активна популяризаторска дейност, организират и участват в тематични семинари, изнасят публични лекции, представят печатни и електронни издания, развиват активна обществена дейност.

През годината шестнадесет учени са участвали в радио и телевизионни предавания, представили са книги или филми, изнасяли са образователни лекции. През 2018 година членовете на Института са участвали в общо 108 публични прояви от този вид.

„Придържането към корените и християнската традиция дава смисъл на нашата национална идентичност”, това каза в интервю за БГНЕС доц. д-р Емануел Мутафов (<http://www.bgnes.com/bylgariia/obshchestvo/4604976/>).

В интервюто той разказа за финансирания от Фонд *Научни изследвания* проект и мащабното издание *Корпус на стенописите от първата половина на XIX в. в България*, публикувано като резултат от проекта.

На 13.12.2018 г. беше публично представен проекта *Българският XX век в изкуствата и културата*, който акцентира върху явления с отношение към модернизацията на българската култура и мястото ѝ в контекста на динамичните културни измерения на съвременна Европа.

На 10.12.2018 г. в Големия салон на БАН беше представен *Корпус на стенописите от първата половина на XIX век*, мащабно издание, резултат от проекта *Стенописите от първата половина на XIX век в България*.

На 27.07.2018 г. се проведе заключителна кръгла маса по проекта *Пътищата на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България*. Беше представен отчет за проведените теренни и други изследвания у нас, в Македония, Гърция, Сърбия и Албания и едноименния двуезичен сайт на проекта.

Между 03.04. и 03.05.2018 г. пред Националната галерия – Софийския арсенал – Музей за съвременно изкуство, а в края на май и във Флоренция, Академия за изящни изкуства беше експонирана изложбата *Италиански футуризъм и модерно изкуство в България*. *Примерът на Николай Дюлгер* Изложбата се реализира по проект на проф. д-р Ирина Генова с финансовата подкрепа на Културната програма за българското председателство на Съвета на ЕС 2018 на НФ *Култура*.

На 28.06.2018 г. в Държавната Третяковска галерия се откри изложба *Шедьоври на църковното изкуство от България*. Луксозният каталог към изложбата е изготвен под научната редакция на чл.- кор. проф. Иванка Гергова и доц. д-р Емануел Мутафов

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

от българска страна. Освен тях в каталога имат статии доц. д-р Иван Ванев, гл.ас. д-р Майя Захариева и докторант Нона Петкова.

На 08.05.2018 г. в литературен клуб *Перото* се състоя премиерата на второто преработено издание на книгата на проф. д. изк. Камелия Николова *Българският театър след 1989 и новата британска драма*. Книгата беше представена от проф. д. изк. Николай Йорданов и д-р Асен Терзиев.

В рамките на юбилейната конференция *70 години музикознание в БАН* на 11.02.2018 г. бяха представени издания на сектор *Музика*.

Институтът продължи да отделя задълбочено внимание на най-младите членове на обществото:

От 30.05. до 30.06.2018 г. на алеята пред Аулата на Нов български университет беше експонирана пътуващата изложба, представяща дългосрочния проект на ИИИЗк *Българските художници за децата*, реализирана със съдействието на галерия *УниАрт*.

Изложбата и поредицата проекти *Българските художници за децата* са насочени както към малките, така и към възрастните, които създават и избират детските четива, за да им напомнят, че освен увлекателни и поучителни книжките и учебните помагала възпитават и естетически и художествени ценности.

Доц. д-р Радостина Нейкова организира анимационен уъркшоп с деца в няколко държави. Уъркшоп се проведе в рамките на 41-я Международен фестивал на късометражното кино *Grenzland Filmtage* в Зелб, Германия. По време на уъркшопа децата направиха кратък анимационен филм с порцеланови елементи от прочутия порцелан на фабрики *Розентал*. Уъркшоп се проведе в Екатеринбург, Русия в рамките на XV-тия Международен фестивал-практикум Кинопроба. Уъркшоп бе проведен в Скопие, Македония, по покана на Международния анимационен фестивал *Animax* и в Сърбия – градовете Ниш, Враня и Ягодина. През годината бяха проведени и пет детски анимационни работилници в България.

В рамките на инициативата *Art Hour* се състояха две събития:

Регионалният академичен център Русе и Институтът за изследване на изкуствата организираха на 16.03.2018 г. кръгла маса *Музикалните архиви в България – състояние, проблеми, перспективи*. В рамките на фестивала *Мартенски музикални дни* в Русе изследователите от сектор *Музика* представиха пред русенската публика спецификата на музикалните архиви в България, различните институции, в които се съхраняват такива фондове, и ролята на музиколозите при тяхното формиране, описване и изследване.

На 09.03.2018 г. се състоя софийската премиера на спектакъла *Вуйчо Ваньо* на А. П. Чехов, подготвена от младежка театрална група *Фантазия* от град Ихтиман с ръководител гл. ас. д-р Деян Статулов. Постановката беше представена на откритата Арт сцена *Шипка* с любезното домакинство на Руския културно-информационен център.

Превръщане на ИИИЗк в привлекателно място за работа и комуникации в науките за изкуствата

Благодарение на осъществените мащабни ремонти и направените подобрения в последните четири години Институтът се превърна в привлекателен център за делови и артистични комуникации и място с отлични условията за работа на екипа на Института.

Институтът за изследване на изкуствата е единственото самостоятелно научно

Научноизследователска, учебна и финансова дейност за 2018 г.

звено в системата на БАН, занимаващо се с историята, теорията и проблемите на изкуствата и културата в страната, на Балканите и в Европа. През седемдесетте години на съществуването си основен приоритет в дейността на Института за изследване на изкуствата е опазването, осмислянето и популяризирането на богатото ни културно наследство са, наред с подготовката на младите научни кадри и това е гаранцията за успешното му бъдещо развитие.

Сред едни от най-отличаващите се постижения на Института за изследване на изкуствата за изминалата 2018 година са селектираната за покритие и индексирана в Web of Science (Clarivate Analytics) тематична поредица Изкуствоведски четения, 2017. 1. *Византийско и поствизантийско изкуство: пресичане на граници, навлизане в различното / Art Readings, 2017. 1. Byzantine and Post-Byzantine Art: Crossing Borders, Exploring Boundaries*. ИИИЗк, С., 2018. ISBN 978-954-8594-70-7, ISSN 1313-2342 и спечелването и стартирането на работата по на мащабния проект BG05M2OP001-1.001-0001 *Изграждане и развитие на Център за върхови постижения Наследство БГ* по Оперативна програма *Наука и образование за интелигентен растеж*, приоритетна ос 1 *Научни изследвания и технологично развитие*, процедура BG05M2OP001-1.001 *Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения*, Компонент 4 *Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии*. Финансирането за Института е в размер на близо 1 000 000 лв.